

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tanítsuk Európát – egy iskolai eszköztár kidolgozása**(saját kezdeményezésű vélemény)**

(2019/C 353/09)

Előadó: **Gerhard RIEMER**

A Közgyűlés határozata:	2019.2.20.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós pol- gárság”(SOC) szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2019.7.8.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2019.7.17.
Plenáris ülés száma:	545.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	191/4/6

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB szerint a 2015. évi **párizsi nyilatkozat** ⁽¹⁾ és a 2018. évi **tanácsi ajánlás** ⁽²⁾ egyértelmű, **az Európai Parlament 2016. évi állásfoglalása** ⁽³⁾ által is alátámasztott **megbízást jelent a tagállamoktól** arra, hogy az európai uniós ismeretek oktatását és elsajátítását határozottan a politikai napirendre tűzzük. Ez egy új kiindulópont az oktatás európai dimenziójának előmozdításához és az oktatásban dolgozó szakemberek szükséges támogatásának biztosításához.

1.2. Az EGSZB úgy véli, hogy ami a tanulóknak **az EU szerepével** és a polgárok mindennapi életére gyakorolt hatásával kapcsolatos általános ismereteit illeti, **az oktatási ágazatban** bizonyos mértékű **információhiány** tapasztalható. A részvételi arány – 42,61 %-ról (2014) 50,95 %-ra (2019) történő – növekedése ellenére a legutóbbi európai parlamenti választások eredményei alapján továbbra is nagy szükség van arra, hogy a polgárok már fiatal koruktól kezdve tájékozódhassanak és tanulhassanak az Európai Unióról.

1.3. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy **az uniós ismeretek oktatása területén végzett tevékenységek tekintetében új lendületre** van szükség. Az EGSZB az Európai Parlament és az Európai Bizottság tisztújítása és különösen az oktatásügyért, a kultúráért, az ifjúságpolitikáért és a sportért felelős új európai biztos által kínált lehetőséget kívánja kihasználni. Az EGSZB meggyőződése, hogy csak úgy alakulhat ki fokozatosan az erős Európai Unió kiépítéséhez szükséges, ténylegesen európai polgárság, ha különös hangsúlyt helyezünk a fiatalok Európai Unióval kapcsolatos oktatására.

1.4. **Két új véleményével** az EGSZB arra törekszik, hogy **minél inkább az uniós ismeretek oktatására (SOC/612)** ⁽⁴⁾ és a **„Tanítsuk Európát” kezdeményezésre összpontosítson**. Ismét végig kell gondolnunk, hogy milyen módon segíthetjük elő az emberek és az EU közötti jobb kapcsolatot, valamint az EU tevékenységeinek, céljainak és értékeinek jobb megismertetését. Ehhez további erőfeszítésekre van szükség annak érdekében, hogy a polgárok elsősorban az alapoktatás során, továbbá a szakképzés, a felsőoktatás és az egész életen át tartó tanulás keretében is jobb tájékoztatást kapjanak az Unióról.

⁽¹⁾ Párizsi nyilatkozat, 2015. 03. 17.

⁽²⁾ Tanácsi ajánlás (2018), ST/9010/2018/INIT.

⁽³⁾ Az Európai Parlament állásfoglalása (2016) (2015/2138(INI)).

⁽⁴⁾ HL C 228., 2019. 07. 05., 68. o.

1.5. A helyzet javítása érdekében **számos intézkedést vezettek be uniós szinten és a tagállamokban egyaránt**, és kiváló segédanyagok és eszköztárak széles skálája áll rendelkezésre nemzeti és uniós szinten, amelyek ösztönzőként szolgálhatnak a további kezdeményezésekhez. A rendelkezésre álló eszközök egyértelműsége, hozzáférhetősége és az ezekkel az eszközökkel kapcsolatos általános tájékoztatás azonban javításra szorul. Az Európai Bizottság 2013-as tanulmányának ⁽⁵⁾ eredményei igazolják, hogy a tagállamok részéről egyértelmű a jobb minőségű információ biztosítására irányuló politikai akarat, de még hosszú út áll előttünk.

1.6. Az EGSZB szerint **új tanulmányt** kellene készíteni, amely **kritikai szempontok alapján vizsgálja** a tagállamokban tapasztalható jelenlegi helyzetet az uniós ismereteknek az iskolák, a tanárképzés és a folyamatos szakmai továbbképzés keretében történő oktatása tekintetében. Hasznos lenne a jelenlegi kezdeményezések és elsősorban az általános és középiskolai tantervek, valamint a civil társadalmi szervezetek és a szociális partnerek által tett erőfeszítések elemzése. A tanulmány alapját az európai uniós ismeretek iskolai elsajátításáról szóló, 2013. évi tanulmány képezheti.

1.7. Ezenkívül rendkívül hasznos és szükséges lenne azon **oktatási segédanyagok és tananyagok/források jegyzékének** elkészítése, melyek a témába vágó, uniós finanszírozású projektek keretében készültek. Az iskolai oktatáshoz és tanuláshoz használni lehetne egy olyan platformot, amely – esetleg az „Európának köszönhetjük” weboldalhoz hasonló módon – összegyűjti és nyelv, korcsoport és témakör szerint kategorizálja ezeket a különféle eszközöket.

1.8. Az EGSZB úgy véli, hogy **a tanterv fogalmát tágabban kell értelmezni**, hogy az magában foglalja a párhuzamos tanterv („co-curriculum”) fogalmát is, amely elismeri a tanórákon és tantárgyakon kívüli tanulást támogató, az EU-t a fiatalok és a lakosság számára a megfelelő szemszögből bemutató oktatási tevékenységek értékét.

1.9. Az EGSZB úgy véli, hogy minden iskola (a tanulók és a tanárok) számára **ki kell dolgozni egy kisebb eszköztárat (egy „alapsomagot”)**, amely segítséget nyújtana az uniós ismeretek jobb oktatásához. Egy ilyen eszköztár tartalma többféle formában megjelenhetne, és a tagállami és regionális körülményekhez, valamint a speciális szükségletű személyekhez kell igazodnia.

1.10. Az uniós ismeretek szélesebb körű oktatására irányuló további politikai támogatás előmozdítása érdekében európai szinten létre kell hozni egy, **a „Tanítsuk Európát” kezdeményezéssel foglalkozó magas szintű szakértői csoportot** a tagállamok képviselével és ismert szakértők részvételével. Ez a csoport szakpolitikai javaslatokat és ajánlásokat dolgozhatna ki, amelyek – miután az oktatásügyi miniszterek megvitatták őket – tanácsai következtetésekhez vezethetnének.

1.11. **A tanárok – mint „a jövő építői” – fontos szerepet töltenek be.** Jobban meg kell érteniük Európát, és megfelelő szaktudással kell rendelkezniük ahhoz, hogy uniós ismereteket taníthassanak a tanulók bármely korosztályának. A tanárok EU-val kapcsolatos ismeretei hiányosak, és némelyikük nem eléggé tapasztalt, vagy nem eléggé biztos a tudásában ahhoz, hogy ezeket az ismereteket a tanórák keretében átadja. Ennélfogva az EGSZB szorgalmazza, hogy uniós és tagállami szinten is kapjon új hangsúlyt a tanárképzés, a tanárok pedig kapjanak segítséget a meglévő segédanyagok használatához, és az új digitális technológiák által nyújtott lehetőségek teljes mértékű kihasználásához.

1.12. **Az EGSZB hisz abban a jövőképben**, hogy az iskolarendszerből kilépő minden fiatal rendelkezni fog az Európai Unióval kapcsolatos alapvető ismeretekkel, **azaz egyfajta „uniós műveltséggel”**. Az EGSZB tisztában van azzal, hogy mekkora kihívást, de lehetőséget is jelent az EU-ban általános iskolába, illetve középiskolába járó körülbelül 72 millió tanuló oktatása, ezzel a kihívással azonban érdemes szembenézni. Fontos például, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen meglátogatni az európai intézményeket. Ezt a lehetőséget a tanárok számára is biztosítani kell annak érdekében, hogy különleges tapasztalatokat szerezhessenek, eszmecsere folytathassanak a különböző szervezetekkel és intézményekkel (közülük az EGSZB vel), és úgy térhessenek haza, hogy immár jobban értik Európát, annak szerepét és felépítését.

2. Megnyíló lehetőségek – új kezdeményezés a megfelelő időben

2.1. Az EGSZB az Európai Parlament és az Európai Bizottság tisztújítása és különösképpen az oktatásügyért, a kultúráért, az ifjúságpolitikáért és a sportért felelős új európai biztos által kínált lehetőséget arra kívánja felhasználni, hogy felhívja a figyelmet a „Tanítsuk Európát” kezdeményezésre.

2.2. Korábbi véleményeiben az EGSZB hangsúlyozta az európai történelemről, értékekről, demokráciáról és eredményekről szóló oktatás mint olyan eszköz fontosságát, amelynek segítségével elérhetjük, hogy az EU többet jelentsen a polgárai számára. A formális oktatási rendszer jelentős mértékben befolyásolja azt, hogy a fiatal polgárok miként látják a világot, és ennélfogva létfontosságú szerepe van az uniós ismeretek fejlesztésében.

2.3. Ez a vélemény a SOC/612. sz. véleményhez ⁽⁶⁾ kapcsolódik, és célja, hogy támogassa, megerősítse és elmélyítse a cselekvésre való felhívást az uniós ismeretek oktatásának területén. Ebben a véleményben az EGSZB nagyobb hangsúlyt kíván fektetni általában véve az Európáról és az EU-ról szóló oktatásra és különösen a „Tanítsuk Európát” kezdeményezésre.

⁽⁵⁾ Learning Europe at School, az Európai Bizottság tanulmánya, 2013.

⁽⁶⁾ HL C 228., 2019. 07. 05., 68. o.

2.4. Európa és az EU jövőjét fiataljaink – a jelenleg még az iskolapadot koptató diákok – fogják alakítani és fejleszteni, akikre hatással van a környezetük, a családjuk és a baráti körük. Ezért fontos, hogy fiataljainkat szorosan bevonjuk az EU-val kapcsolatos témakörök megvitatásába, és biztosítsuk, hogy az iskolák tájékoztatást nyújtsanak az uniós kérdésekről, és lehetőséget adjanak ezek kritikai és konstruktív megvitatására.

2.5. Tagállami szinten a polgárok nem rendelkeznek elegendő információval az EU-ról, annak működéséről és tevékenységeiről. Ugyanez vonatkozik az uniós intézmények szerepére és az uniós politikáknak az európai polgárok életére gyakorolt hatására is. Az európai uniós ismeretek oktatása megoldható egy konkrét tantárgy vagy modul keretében, de úgy is, hogy az anyagot beépítik különböző szakterületekbe az oktatás különböző szintjein, kellő mozgásteret hagyva a tagállami oktatásügyi hatóságoknak és az iskoláknak.

2.6. Ezért egyre fontosabb az iskolák és a tanárok szerepe, illetve az, hogy a tanárok milyen mértékben és milyen módon adják át az Európai Unióval kapcsolatos ismereteket a diákoknak, különösen az egyes tagállamokban egyre erősödő euroszepticismus tükrében.

2.7. A társadalomban az a tendencia figyelhető meg, hogy egyre többet várnak el az iskolai formális oktatástól. Ennek a formális oktatásnak, legalább az általános és középiskolai szinten, a lexikális tudás fejlesztése helyett inkább arra kellene törekednie, hogy a diákoknak biztosítsa azokat a készségeket és kompetenciákat, amelyek szükségesek a kritikus gondolkodáshoz, az információk értelmezésének és elemzésének megtanulásához és a saját véleményük kialakításához. Ebbe beletartozik az EU-val kapcsolatos, megalapozott vélemény kialakítása. Az iskolák nem képesek mindent megtenni, ezért az európai projekt sikerét a formális, nem formális és informális oktatás különböző struktúráinak jobb összehangolása segítheti elő. Azt is meg kell említeni, hogy minél korábban találkoznak a fiatalok az európai szempontokkal, és minél korábban kezdenek érdeklődni Európa iránt, annál inkább fogják „európainak” érezni magukat.

2.8. Ez ugyanakkor bizonyos elvárásokat támaszt a tanárokkal szemben, akikre egyre több felelősség hárul. Ezért fontos a tanárok további támogatása az uniós ismeretek oktatására szolgáló gyakorlati eszköztárak rendelkezésre bocsátásával, amelyek különféle témakörökkel kapcsolatos, a különböző korosztályoknak megfelelő és az EU összes nyelven elérhető, használatra kész segédanyagok széles skáláját tartalmazzák, és figyelembe veszik a tagállamok sajátos körülményeit.

3. Az EU és a tagállamok felelőssége

3.1. Nem kétséges, hogy az oktatás és képzés tekintetében a fő felelősség a tagállamokra hárul. Kiegészítő szerepe miatt azonban az Európai Unió határozottabb szerepet játszhat azáltal, hogy az EU-val kapcsolatos általános ismeretek javítására irányuló, speciális intézkedéseket és tevékenységeket javasol. Az EGSZB úgy véli, hogy eljött a megfelelő idő a cselekvésre.

3.2. Az EU vezetői által 2015 márciusában aláírt párizsi nyilatkozat ⁽⁷⁾ alapján az EGSZB úgy véli, hogy a 2018. évi tanácsi ajánlás ⁽⁸⁾ egyértelmű megbízást jelent a tagállamoktól arra, hogy az európai uniós ismeretek oktatását és elsajátítását határozottan a politikai napirendre tűzzük. Ez egy új kiindulópont az oktatás európai dimenziójának előmozdításához és az oktatásban dolgozó szakemberek szükséges támogatásának biztosításához.

3.3. Az elmúlt években az EU nemcsak az oktatással és a képzéssel foglalkozott rendkívül intenzíven, hanem nemrég az európai uniós ismeretek iskolai elsajátításának témakörét is napirendre vette.

3.3.1. Az Európai Parlament kérésére az Európai Bizottság 2011 és 2013 között megvalósította a „Learning EU @ School” (az európai uniós ismeretek iskolai elsajátítása) elnevezésű kezdeményezést. Ezt 2016-ban az Európai Parlament „Európai uniós ismeretek iskolai elsajátítása” című állásfoglalása ⁽⁹⁾ követte, amely kifejezetten hangsúlyozta ennek a témakörnek a fontosságát, és konkrét uniós és tagállami szintű ajánlásokat fogalmazott meg, amelyek véleményünk szerint továbbra is támogatásra érdemesek, és amelyeknek új kezdeményezések alapját kell képezniük. Az EGSZB elismeri és támogatja az Európai Parlament és az Európai Bizottság kezdeményezéseit, és nagyon reméli, hogy ez az EGSZB-kezdeményezés friss és határozott lendületet fog adni az újabb előrelépéshez.

3.3.2. Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák európai referenciakerete ⁽¹⁰⁾ – amelyet 2018-ban frissítettek – meghatározza azokat a kompetenciákat, amelyekkel minden európai polgárnak rendelkeznie kell az önmegvalósításhoz és a személyes fejlődéshez, a foglalkoztatathatósághoz, a társadalmi beilleszkedéshez és az aktív polgári szerepvállaláshoz. A felülvizsgált keret részeként az ajánlás külön szakaszt tartalmaz a kulturális tudatosságról és kifejezőkészségről. Ez magában foglalja a helyi, nemzeti, regionális, európai és globális kultúrákra és az adott kultúra kifejeződésére vonatkozó ismeretek fejlesztését, ideértve e kultúrák nyelvét, örökségét, hagyományait és kulturális termékeit, továbbá annak megértését, hogy ezek a kifejezőmódok hogyan hathatnak egymásra és az egyén képzeletvilágára. Ebből inspirációt lehetne meríteni az iskolai tantervek, továbbá a nem formális és informális tanulási programok naprakésszé tételéhez az Európai Unióval kapcsolatos ismeretek oktatása érdekében.

⁽⁷⁾ Párizsi nyilatkozat, 2015. 03. 17.

⁽⁸⁾ Tanácsi ajánlás (2018), ST/9010/2018/INIT.

⁽⁹⁾ Az Európai Parlament állásfoglalása (2016) (2015/2138(INI)).

⁽¹⁰⁾ A Tanács ajánlása (2018) (2018/C 189/01).

3.3.3. A hatalmas sikert arató Erasmus programnak a jövőben is lehetőséget kell nyújtania az uniós ismeretek elsajátításához. Az elmúlt 32 évben több mint 10 millióan használták ki az Erasmus program előnyeit ⁽¹¹⁾. Az Európai Bizottság javaslata szerint a 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó új Erasmus programra a korábbi (közel 15 milliárd eurós) költségvetés kétszeresét, azaz 30 milliárd eurót irányoznak elő, és a program a tervek szerint európai ismeretek oktatására irányuló tevékenységeket fog támogatni. Lehetőséget kell biztosítani például arra, hogy a Jean Monnet kezdeményezések keretében ne csak a felsőoktatásra, hanem az oktatás és képzés egyéb területeire irányuló intézkedések is támogatást kapjanak.

3.3.4. Vannak más jelentős és sikeres uniós programok is a fiatalok számára. A DiscoverEU ⁽¹²⁾ lehetőséget kínál a fiataljainknak, hogy vasúton ingyenesen utazhassanak Európa területén, nemcsak abból a célból, hogy felfedezzék Európa lenyűgöző tájait és hozzájuk hasonló utazókkal találkozhassanak, hanem azért is, hogy önállóbbá és magabiztosabbá váljanak, és felfedezzék európai uniós identitásukat. Az Európai Szolidaritási Testület ⁽¹³⁾ egy másik olyan uniós kezdeményezés, amely arra kínál lehetőségeket a fiatalok számára, hogy saját hazájukban vagy külföldön önkéntes vagy fizetett projekt munkában vegyenek részt, Európa-szerte a közösségek, illetve a polgárok javát szolgálva.

3.4. A tagállamok központi szerepet játszanak az oktatásban. Az Európai Bizottság 2013. évi tanulmányának ⁽¹⁴⁾ eredményei azt mutatják, hogy a tagállamok részéről egyértelmű a jobb minőségű információ biztosítására irányuló politikai akarat, de még hosszú út áll előttünk. A tanulmány meghatározza, hogy milyen módon lehet hatékonyan fejleszteni a diákok európai uniós ismereteit, és ajánlásokat fogalmaz meg az Európai Bizottság és a különböző érintett partnerek, különösen a tanárok számára. Némely tagállam már bizonyos mértékben beépítette az EU-ról szóló oktatást a tanterveibe és a tanárképzési programjaiba. Kevés utal azonban arra, hogy az Európával kapcsolatos ismeretek oktatását progresszív módon alakították volna ki, az alapvető tények megismerésétől egy összetettebb tudásig vezetve el a diákokat. Ezenkívül az uniós intézmények és a polgári részvétel központi elemét képező döntéshozatali folyamat működése az általánosabb tényekhez képest meglehetősen elhanyagolt témakör. Ezen túlmenően ez a fontos tanulmány több mint 10 éves adatokon alapul.

3.5. Minden tagállamban léteznek olyan tevékenységek, amelyek túlmutatnak az európai uniós ismeretek oktatására vonatkozó nemzeti követelményeken. Az iskolák, illetve az iskolákkal és a tanárokkal együttműködő nem kormányzati szervezetek, alapítványok és egyetemek már aktívan dolgoznak az EU-ról szóló oktatás módszertanának javításán. EU-szerte széles körű ismeretekkel rendelkező és elkötelezett szervezetek foglalkoznak ezzel a kérdéssel helyi szinten. Sok, de nem minden kezdeményezés részesül uniós finanszírozásban. Az ilyen tevékenységek megléte jól mutatja, hogy igény és szükség is van az uniós ismeretek oktatásának továbbfejlesztésére.

3.6. Jelenleg is számos tájékoztatási célú kezdeményezés és civil társadalmi program – köztük szociális partnerek által indított kezdeményezés – van folyamatban, de az Európai Bizottság 2013-as tanulmányának ⁽¹⁵⁾ eredményei azt mutatják, hogy a tájékoztatást és az iskolai programokat jobban kellene strukturálni.

3.7. Az EGSZB „A te Európád, a te szavad!” (Your Europe, Your Say, YEYS) elnevezésű saját kezdeményezése ⁽¹⁶⁾ szintén említésre méltó példája a bevált gyakorlatoknak.

4. A megvalósítást szolgáló politikai javaslatok és ösztönzők

4.1. Az EU-nak és különösen a most alakuló Európai Bizottságnak és az oktatásügyért, a kultúráért, az ifjúságpolitikáért és a sportért felelős új biztosnak mérlegelnie kell, hogy a tagállamokkal együtt miként mozgathatják elő egy új lendülettel az uniós ismeretek iskolai oktatásának szerepéről szóló intenzív általános vitát.

4.2. Annak érdekében, hogy kiegészíthessük és naprakésszé tehessek a meglévő tevékenységeket, valamint több adatról és tényeken alapuló szakpolitikai iránymutatásról gondoskodhassunk, új tanulmányt kell készítenünk az EU-val kapcsolatos ismeretek iskolai oktatásának aktuális helyzetéről a tagállamokban. Ez a tanulmány szolgálna alapul a példák összegyűjtésére, a különböző bevált gyakorlatok összehasonlítására, ezek megvitatására és az eredmények bemutatására szolgáló új kezdeményezésekhez.

4.3. Az új tanulmány elkészítésén túl az Európai Bizottságnak össze kellene állítania azoknak az uniós ismeretek iskolai oktatásával kapcsolatos oktatási segédanyagoknak és tananyagoknak/forrásoknak a jegyzékét, amelyek 2010 óta jöttek létre a legfontosabb uniós finanszírozású projektek eredményeként (ilyenek pl. a Jean Monnet kezdeményezések keretében finanszírozott projektek, melyek mindegyikéről rövid ismertetőt kellene mellékelni).

4.4. Az uniós ismeretek szélesebb körű oktatására irányuló további politikai támogatás előmozdítása érdekében az EGSZB szorgalmazza egy, a „Tanítsuk Európát” kezdeményezéssel foglalkozó magas szintű szakértői csoport európai szintű létrehozását tagállami szakértők részvételével. Önkéntes alapon fel lehetne tártani, hogy léteznek-e közös módszerek és eszközök arra, hogy a polgárokat megismertessük az európai integrációval kapcsolatos alapvető tényekkel és információkkal. A csoport ezenkívül ajánlásokat dolgozhatna ki, amelyeket az oktatásügyi miniszterek elé terjesztenének megvitatásra. Ezek az ajánlások tanácsai következtetésekhez vezethetnének.

⁽¹¹⁾ Európai Bizottság, Investing in people, 2018. május.

⁽¹²⁾ https://europa.eu/youth/discovereu_hu

⁽¹³⁾ COM(2018) 440 final.

⁽¹⁴⁾ Learning Europe at School, az Európai Bizottság tanulmánya, 2013.

⁽¹⁵⁾ Ugyanott.

⁽¹⁶⁾ EGSZB, Your Europe, Your Say.

4.5. Az is hasznos lenne, ha a **tagállami iskolákban** (önkéntes alapon) bevezetnének egy **EU-napot**. Ez az új kezdeményezés célzott lehetőséget biztosítana arra, hogy a tantermekben Európa-szerte intenzív, pozitív és előretekintő módon vitassák meg az EU-val kapcsolatos témaköröket, és ehhez felhasználják az eszköztárakat.

4.6. Üdvözlendő az EU-ról szóló oktatás területére irányuló civil társadalmi kezdeményezések és programok – köztük azok is, amelyeket a szociális partnerek szerveznek. Ezeket a szereplőket be kell vonni a megbeszélésekbe, az iskolai tematikus vitákhoz ajánlott, bevált gyakorlatokat ismertető csomagok megvalósításába, elkészítésébe és/vagy kiválasztásába, valamint az EU jelentőségéről és jövőbeli szerepéről szóló eszmecserebe ⁽¹⁷⁾. Jelenleg számos példaértékű program zajlik ezzel kapcsolatban. Ezek hatása azonban sokkal jelentősebb is lehetne, ha azokat az iskolai tantervekre és tevékenységekre vonatkozó átfogóbb menetrendbe építenék be.

5. Az iskolai eszköztár kidolgozása

5.1. Az európai uniós ismeretek oktatásához jelenleg is számos erőforrás áll rendelkezésre több forrásból is. Hatalmas mennyiségű segédanyag és eszköztár érhető el, különösen uniós szinten. Ezeket azonban nem minden esetben könnyű megtalálni, főleg akkor, ha valaki nem tud a létezésükről. A hangsúlyt ezért nem az új tanítási eszközök kidolgozására kell helyezni. Ehelyett a meglévő adaptálására, fejlesztésére és megismertetésére van szükség (pl. a Tanulósarok esetében). Ezt egy olyan központosított online platform létrehozásával lehetne megvalósítani, amely összegyűjti a különböző forrásokból származó oktatási eszközöket.

Az Európai Parlament által a 2019. évi európai parlamenti választások előkészítésekként létrehozott „Európának köszönhetjük” ⁽¹⁸⁾ weboldalhoz hasonlóan, ezen a portálon a tanárok az általuk tanított témák és korcsoportok alapján kiválaszthatják a szükséges segédanyagokat.

5.2. A tanárokon kívül a szülők és más felnőttek is jelentősen befolyásolják a fiatalok EU-ról alkotott képét. Az EU-val kapcsolatos ismeretek formális oktatás keretében történő tanításához kidolgozott eszköztár mellett ezért a felnőttek számára is lehetőségeket kell biztosítani az egész életen át tartó tanuláshoz. A félretájékoztató aktuális problémájának tükrében ennek magában kell foglalnia az emberek arról való tájékoztatását, hogy hol találhatnak megbízható információkat az EU-ról.

5.3. Az eszköztárak kidolgozása közös felelősség, a fő felelősség azonban a tagállamokra hárul. Az európai ügyekkel kapcsolatos témaköröket elsősorban uniós szinten, a tagállami kérdésekkel kapcsolatosakat pedig nemzeti szinten kell kidolgozni. A könyvek, videók, CD-k vagy applikációk az uniós vetület mellett a nemzeti vetülettel is foglalkozniuknak. Az oktatási tartalmak felhasználásának módját és mértékét a tagállamok döntenek el, és az a tanárok és az érintett iskolák felelőssége.

5.4. A meglévő segédanyagok jobb és intenzívebb felhasználása elengedhetetlen, különös tekintettel az olyan weboldalakra, mint a kiváló uniós Tanulósarok ⁽¹⁹⁾, amely kiemelkedő segédanyag-kínálattal rendelkezik.

A Tanulósarok összegyűjti a népszerű témákat az általános és középiskolák számára, és a különböző korcsoportok igényeinek megfelelően tartalmaz segédanyagokat, kvízeket és sok specifikus eszköztárat a készségfejlesztő könyvektől kezdve a tájékoztatókon, játékokon és oktatócsomagokon át egészen a videóig. A legfiatalabb korcsoport a 9 éven aluliakat foglalja magában, a legidősebb pedig a 15 év felettieket. A tanulók játékok, versenyek és készségfejlesztő könyvek segítségével, szórakoztató módon fedezhetik fel az Európai Uniót. A tanárok pedig minden korcsoport számára találhatnak oktatási segédanyagokat, amelyek segítségével a diákok elsajátíthatják az EU-val és működésével kapcsolatos ismereteket. Ötleteket meríthetnek továbbá az óravázlatokhoz, és megismerhetik, hogyan építhetnek ki hálózatokat más uniós iskolákkal és tanárokkal. Amire szükség van, az a meglévő eszközök felhasználásával kapcsolatos információk hatékonyabb kommunikálása a tagállamokkal együttműködésben.

5.5. Uniós szinten segédanyagok és eszköztárak rendkívül széles skálája áll rendelkezésre. Ezek felhasználása sokféle kritériumtól függ: az oktatási szakasz, a tantárgy, a tagállam oktatási rendszere és oktatáspolitikájának sajátosságai. Az EGSZB azonban egy olyan alapsomag (kisebb eszköztár) kidolgozását javasolja minden egyes uniós iskola számára, amely csak a témakörökre koncentrál, és amelyet egy új, intenzív ismeretterjesztő programhoz javasol felhasználni. Ezt a csomagot az adott tagállam oktatásügyi minisztériumának közreműködésével – és az adott országra vonatkozó segédanyagokkal együtt – kellene hozzáférhetővé tenni az érintett iskola számára, együttműködve az EU mellett elkötelezett intézményekkel és szervezetekkel, például a szociális partnerekkel.

A csomagot az iskola weboldalán, valamint a regionális és uniós kapcsolattartási pontokon keresztül online is elérhetővé kell tenni, és annak például az alábbiakat kell magában foglalnia:

— a tanároknak és a diákoknak szóló füzetet és brosúrát tartalmazó, könnyen olvasható, kompakt csomag ⁽²⁰⁾,

⁽¹⁷⁾ The Future Evolution of Civil Society in EU by 2030.

⁽¹⁸⁾ <https://what-europe-does-for-me.eu/hu/home>

⁽¹⁹⁾ Tanulósarok.

⁽²⁰⁾ Az osztrák példa: kisméretű, rövid – egy a tanároknak, egy a diákoknak szánt – brosúra, amely a megfelelő weboldalakhoz vezető összes európai és tagállami linket tartalmazza, és rövid megjegyzésekkel vezet be a különböző témaköröket.

- az egyes országok számára, az adott országban élők által készített rövid videó vagy film,
- válogatás az uniós szinten rendelkezésre bocsátott, az európai uniós ismeretek iskolai oktatását célzó segédanyagokból. Ezeknek a segédanyagoknak konkrétan a különböző iskolai szinteket (óvoda, általános iskolai, középiskolai és felsőoktatás) kell megcélozniuk, és hivatkozniuk kell a legfontosabb online forrásokra is, amilyen például a Tanulósarok,
- a gyakorlatban egyértelműen bevált megoldásokat bemutató tagállami segédanyag.

5.6. Arra kell törekednünk, hogy az iskolarendszerből kilépve minden tanuló és diák rendelkezzen az Európai Unióval kapcsolatos alapvető ismeretekkel, azaz egyfajta „uniós műveltséggel”. Az EGSZB tisztában van azzal, hogy mekkora kihívást jelent az EU-ban általános iskolába, illetve középiskolába járó körülbelül 72 millió tanuló megszólítása és oktatása. Fontos például, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen meglátogatni az európai intézményeket, és így átfogó képet kapjanak az EU-ról és történelméről (az Európai Történelem Házában). A tanárok számára is biztosítani kell annak lehetőségét, hogy intenzív kapcsolatot építhessenek ki az EU-s intézményekkel annak érdekében, hogy különleges tapasztalatokat szerezhessenek, eszmecseréket folytathassanak a különböző szervezetekkel és intézményekkel (köztük az EGSZB-vel), és úgy térhessenek haza, hogy immár jobban értik Európát, annak szerepét, értékeit és felépítését.

5.7. Ezt az „uniós műveltséget” a különböző oktatási szintekhez kidolgozott eszköztárral kell támogatni. Néhány példa:

- Az általános iskola szintjén a tanulóknak tanulniuk kellene a többi uniós ország kultúrájáról és hagyományairól, például a nyelveikről, az ételeikről, a zenéjükéről, az ünnepeikről, földrajzukról, tradicionális viseleteikről és táncaikról.
- A középfokú oktatási szinten a diákokat be kell vezetni az EU-val kapcsolatos „szárazabb” tényekbe, és el kell kezdeni az állampolgári felelősségtudat kialakítását. Az eszköztárnak olyan témaköröket kell lefednie, mint például az EU történelme, az EU legfőbb eredményei (például a békéhez való hozzájárulása), az uniós intézmények, az uniós politikák, az uniós választások, a médiaműveltség, a hírekről való kritikus gondolkodás, valamint az aktív polgári szerepvállalás.
- A felsőfokú oktatás számára az eszköztárnak részletesebb információkat kell nyújtania például az EU szakpolitikáiról és politikai struktúráiról, valamint a gazdaságról, a munkaerőpiacról, a szociálpolitikai kérdésekről, a mobilitásról, a jogokról és a szociális partnerségről. Ez magában foglalhat konkrét szakmai csoportokra, például újságírókra vagy helyi/regionális politikusokra szabott egyedi eszközöket is.

5.8. A tanárok jelentős és kulcsfontosságú szerepe

5.8.1. A tanárok – mint a jövő építői – rendkívül fontos szerepet töltenek be. Elengedhetetlen egy olyan egyedi program kidolgozása a tanárok számára, amely figyelembe veszi az adott tagállam sajátos helyzetét és igényeit. Napjainkban sok tanár nem rendelkezik elegendő ismerettel az EU-ról, és sokuk nem eléggé biztos a tudásában ahhoz, hogy az ilyen ismereteket a tanórák keretében átadja.

5.8.2. A tanároknak jobban érteniük kell Európát ahhoz, hogy felkészülten taníthassanak uniós ismereteket akár a legfiatalabb tanulóknak is. A tanárképzés egyik célja az kell, hogy legyen, hogy a tanárok jobban megértsék az integráció intézményi folyamatát, és képesek legyenek az új didaktikai megközelítés alkalmazására annak érdekében, hogy ezt a folyamatot világosabbá tegyék a diákjaik számára. A tanároknak ezenkívül foglalkozniuk kell az oktatás új didaktikai fogalmaival is.

5.8.3. Az EGSZB üdvözlözi az EURÓPA weboldalán a közelmúltban indított, modernizált és központosított platformot, amely a Tanulósarok ⁽²¹⁾ nevet kapta. A főként általános és középiskolai tanulóknak, tanáraiknak és szüleiknek szóló Tanulósarok egy helyen gyűjti össze azokat a játékokat, kvízeket, tananyagokat és oktatási segédanyagokat, amelyeket az Európai Bizottság és egyéb intézmények dolgoztak ki az EU-ról és arról, hogy az EU milyen előnyöket jelent a polgárok számára. Az **eTwinning** a világ legnagyobb tanári hálózata. Több mint **680000 tanár** regisztrált az eTwinningre, amely lehetővé teszi a tanárok számára közös projektek létrehozását, valamint a tanárok és a diákok kompetenciáinak fejlesztését, és amely létfontosságú az Európához tartozás érzésének megerősítéséhez. A tanároknak többet kellene tudniuk erről az eszközről.

5.8.4. Az EGSZB véleménye szerint fontos, hogy egyes uniós pénzügyi támogatásban részesülő intézményeket – különösen az Európai Doktori Intézetet és az Európa Tanulmányok Szakkollégiumát – meg lehessen kérni arra, hogy az EU valamennyi tanárképző szakembere számára képzést biztosítsanak európai uniós kérdésekről. Ezenfelül, az Erasmus+ programban részt vevő diákoknak ⁽²²⁾ és a Jean Monnet programban részt vevő oktatóknak az EU nagyköveteiként fontos szerepet kell játszaniuk az iskolákban.

⁽²¹⁾ Tanulósarok.

⁽²²⁾ HL C 228., 2019. 07. 05., 68. o.

5.8.5. Az EGSZB azt is fontosnak tartja, hogy az Európai Bizottság felállított egy tesztelő bizottságot („Teachers’ Testing Panel”), amelyben tagállamonként egy általános iskolai és egy középiskolai tanár vesz részt. Ezeket a tanárokat az Európai Bizottság képviselői választják ki. A bizottság javaslatokat fogalmaz meg az Európai Bizottság szolgálatai által kidolgozásra kerülő tananyagok tartalmával és stílusával kapcsolatban. Ez nagyon hasznos lehet annak garantálásához, hogy a rendelkezésre bocsátott anyagok az aktuális trendeket és igényeket tükrözzék.

5.8.6. Az európai uniós ismereteknek az oktatási ágazatban történő átadásán túl az is fontos, hogy az információk a nagyközönség számára is hozzáférhetőek legyenek, például közkönyvtárakban és egyéb nyilvános helyeken.

Kelt Brüsszelben, 2019. július 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER